

London, East End, noć, kolovoz 1888.

Ono malo svjetla koje se bori s mrakom dopire iz rijetkih uličnih plinskih svjetiljki koje još nisu razbijene i posuda s vatrom koje vise iznad kaldrme, a plamen im održavaju starci što prodaju kuhane morske puževe ispred gostionica. Strankinja, sva u crnom od šešira do čizama, skače iz sjene u sjenu kao da je i sama sjena, neprimijećeno. Ondje odakle je došla nezamislivo je da žena izlazi noću bez pratnje muža, oca ili brata. No učinit će što mora da pronađe izgubljenu osobu.

Širom otvorenih očiju ispod crne koprene, ona promatra, traži, izviđa u hodu. Vidi razbijeno staklo na napuklom pločniku. Vidi štakore kako hrabro šetkaraju okolo i za sobom vuku odvratne, bezdlake repove. Vidi odrpanu djecu kako bosa trče među štakorima i razbijenim staklom. Vidi parove, muškarce u crvenim flanelskim prslucima i

žene s jeftinim slamnatim šeširićima kako hodaju ruku pod ruku. Netko leži naslonjen na zid – pijan, zaspao među štakorima, možda čak i mrtav.

Ona gleda, ali i osluškuje. Odnekud se čuje vergl koji pljučka melodiju kroz čađavi zrak. Tragačica pod crnom koprenom čuje njegovu pripitu glazbu. Čuje neku djevojčicu kako doziva: “Tata? Tatice?” pred vratima gostionice. Čuje vriskove, smijeh, pijano zapomaganje, ulične prodavače kako izvikuju: “Kamenice! Umočite ih u ocat i progutajte, čet’ri debele za peni!”

Osjeća vonj octa. Vonj džina, kuhanog kupusa i vrućih kobasica, slani zadah obližnje luke i smrad Temze. Vonj trule ribe. Sirove kanalizacije.

Ubrzava korak. Mora se kretati jer nije samo tragačica, već i tražena. Lovkinja pod crnom koprenom istodobno je lovinica. Mora daleko odmaći kako je muškarci ne bi pronašli.

Kod sljedeće ulične svjetiljke vidi ženu naličenih usana i zamrljanih očiju kako čeka na do vratku. Prilazi joj kočija, zaustavlja se, a iz nje izlazi muškarac s frakom i sjajnim, svilenim cilindrom. Iako žena na do vratku nosi večernju haljinu s dubokim izrezom koja je jednom možda i pripadala nekoj dami iz gospodinova staleža, promatračica u crnom pretpostavlja da gospodin nije došao na ples. Vidi oronule oči prostitutke, obuzete strahom ma kako se srdačno nje-

zine razmazane crvene usne smiješile. Žena poput nje nedavno je pronađena mrtva nekoliko ulica dalje, rasporena. Tragačica u crnom skreće pogled i nastavlja hodati.

Namiguje joj neobrijan muškarac naslonjen na zid. “Milstiva, otkud vi ovdje sami? Hoćete društvo?” Da je gospodin, ne bi joj se obratio prije nego što su ga predstavili. Ne pridajući mu pozornost, hita dalje. Ne smije razgovarati ni s kim. Ne pripada ovamo. To joj ne smeta jer nikada nije nikamo pripadala. U neku ruku oduvijek je sama. No srce joj nije lišeno boli dok pretražuje sjene, jer više nema dom – strankinja je u najvećem gradu na svijetu i ne zna gdje će noćas leći.

A ako Božjom voljom preživi do jutra, može se samo nadati da će pronaći voljenu osobu za kojom traga.

Hoda dalje, sve dublje u sjenu sirotinjske lučke četvrti istočnog Londona. Sama.

Poglavlje prvo

Žarko me zanima zašto me majka nazvala “Enola”, što, kad se pročita unatrag, znači sama¹. Mama je voljela šifre, ili ih još uvijek voli, i sigurno je nešto imala na umu: možda nagoviještaj, kakav blagoslov izokola, ili možda – već tada – naum, iako moj otac tada još nije bio mrtav.

Bilo kako bilo, gotovo svakog dana mojeg djetinjstva govorila mi je: “Enola, sve ćeš moći sama.” Da, upravo je to bio njezin svakidašnji odsutni pozdrav prije nego što bi uzela crtači blok, kistove i vodene boje i otišla u šetnju krajolikom. I doista me ostavila prilično samu kad se srpanjske večeri mojeg četrnaestog rođendana nije vratila u kuriju Ferndell Hall, naš dom.

Budući da sam rođendan ionako slavila s batlerom Laneom i njegovom ženom, kuharicom, majčina odsutnost isprva me nije zabrinula. Premda smo bile uljudne kad god bismo

bile zajedno, mama i ja rijetko smo se jedna drugoj uplitale u posla. Pretpostavila sam da ju je zadržalo nešto neodloživo, pogotovo zato što je uputila gospođu Lane da mi za užinom preda poklone.

Mamini pokloni bili su:

crtači pribor: papir, olovke, nož za oštrenje i gumice za brisanje od kaučuka, sve pametno posloženo u dugačku drvenu kutiju koja se otvarala u štafelaj;

debeli knjiga s naslovom *Jezik cvijeća. Dopunjeno bilješka-ma o značenju poruka koje se šalju lepezama, rupčićima, pečatnim voskom i poštanskim markama;*

manja knjižica; šifarnik.

Iako su moje crtačke vještine bile ograničene, majka ih je podržavala. Znala je da rado crtam, kao i da ću rado pročitati gotovo svaku knjigu, o bilo kojoj temi – no isto je tako znala da mi šifre *uopće* nisu zanimljive. Svejedno je izradila tu knjižicu za mene, jasno se vidjelo da je sama savila i sašila listove koje je ukasila ljupkim cvijećem u akvarelu.

Bilo je jasno da je neko vrijeme pripremala taj poklon. Ne zanemaruje me, rekla sam samoj sebi. Čvrsto. Nekoliko puta kroz večer.

¹ eng. *alone* = sama (op. prev.)

Iako nisam znala gdje bi mama mogla biti, očekivala sam da će se tijekom noći vratiti kući ili poslati poruku. Sasvim sam mirno spavala.

Međutim, sljedećeg jutra Lane je odmahnuo glavom. Ne, *miledi* se nije vratila. Ne, nismo primili nikakvu poruku od nje.

Vani je padala siva kiša, u skladu s mojim sve tmurnijim raspoloženjem.

Nakon doručka, otrčala sam natrag u svoju sobu, ugodno utočište u kojem su ormar, umivaonik, komoda i ostalo pokućstvo bili obojani u bijelo, s ružičasto-plavim cvjetnim otiscima uz rubove. "Ladanjski namještaj", tako su ga nazivali, jeftin i namijenjen djeci, no meni se sviđao. Uglavnom.

Ne i tog dana.

Nisam mogla ostati unutra; štoviše, nisam mogla ni sjesti osim na trenutak, kako bih navukla kaljače na čizme. Nosila sam košulju i pumperice² koje su nekoć pripadale mojoj starijoj braći, preko kojih sam nabacila kabanicu. Sva u gumi, otutnjala sam u prizemlje i uzela kišobran sa stalka u predsoblju. Zatim sam izašla kroz kuhinju, rekavši gospođi Lane: "Idem istraživati."

² pumperice – široke, ispod koljena stegnute, hlače, ne pokrivaju listove nogu (op. ur.)

Čudno; te iste riječi izgovarala sam gotovo svakog dana kad sam izlazila – u potragu, iako uglavnom nisam znala što tražim. Bilo što. Penjala sam se na stabla da vidim čega bi moglo biti ondje: puževih kućica s kestenjasto smeđim i žutim prugama, grančica punih oraha, ptičjih gnijezda. Kad bih pronašla svračje gnijezdo, pogledala bih čega ima unutra: gumbi s cipela, komadići sjajne vrpce, nečija izgubljena naušnica. Igrala bih se da je izgubljeno nešto vrlo vrijedno, i da to tražim...

No ovaj put se nisam igrala.

I gospođa Lane je znala da je ovaj put drugačije. Trebala me pitati: "A šešir, gospođice Enola?" jer ga nikad nisam nosila. No nije rekla ništa, samo me gledala kako odlazim.

Potražiti majku.

Zaista sam mislila da je mogu pronaći sama.

Kad sam izašla iz vidokruga kuhinje, otrčala sam amotamo poput bigla kako bih uhvatila bilo kakav mamin trag. Prethodnog jutra, iznimno zbog rođendana, smjela sam se dugo zadržati u krevetu i zato nisam vidjela majku na izlasku. No pod pretpostavkom da je, kao i obično, otišla provesti nekoliko sati crtajući studije cvijeća i bilja, najprije sam je potražila unutar ferndellskog posjeda.

Majka je posjedom upravljala tako što je puštala da sve raste samo od sebe. Tumarala sam vrtovima punim razraslog

cvijeća, tratinama koje je zaposjelo grmlje štipavca i kupine, šumom zavijenom u divlju lozu i bršljan. Sivo me nebo neprestano oplakivalo kišom.

Stari graničarski škotski ovčar Reginald klipsao je uz mene dok mu kiša nije dojadila, pa me ostavio da potraži zaklon. Razuman stvor. Promočenih nogu do koljena, znala sam da sam i ja trebala postupiti slično, ali nisam mogla. Tjeskoba mi se ubrzavala zajedno s korakom, sve dok me užas nije gonio poput biča. Užas pri pomisli na to da majka negdje leži ozlijeđena, bolesna ili... drugi strah koji nisam mogla do kraja zanemariti, s obzirom na to da je mama daleko odmakla od cvijeta mladosti: da joj je možda zatajilo srce. Možda je... ali takvo što nije se moglo ni pomisliti; bilo je drugih riječi. Iščezla. Preminula. Prešla na drugi svijet. Pridružila se mojem ocu.

Ne. Molim te.

Čovjek bi pomislio, budući da majka i ja nismo bile “bliske”, da me njezin nestanak neće pretjerano pogoditi. No bilo je sasvim suprotno; osjećala sam se grozno jer mi se učinilo da je u potpunosti moja krivica ako je išta pošlo po zlu. Oduvijek sam se osjećala krivo – za sve, za činjenicu da dišem – jer sam se rodila neprimjereno kasno u majčinu životu, skandal, teret, sve što s time ide. Stoga sam uvijek očekivala da ću ispraviti stvari kad odrastem. Jednog dana, nadala

sam se, nekako ću svoj život pretvoriti u blještavo svjetlo koje će me uzdići iz sjene sramote.

I onda će me majka, razumijete već, voljeti.

Zato je morala biti živa.

I *moral*a sam je pronaći.

Tražila sam je uzduž i poprijeko, šumom u kojoj su naraštaji vlastelina lovili zečeve i tetrijebe; penjala sam se i silazila s terasastog stijenja oko pećine po kojoj je posjed dobio ime – mjesta koje sam voljela, no nije bilo vremena za zadržavanje. Nastavila sam do ruba parka, gdje je završavala šuma i počinjalo polje.

Tražila sam je i dalje od toga, na poljima, jer mama je itekako mogla otići onamo radi cvijeća. Ferndell nije bio vrlo daleko od grada i njegovi su se zakupci okrenuli uzgoju zvončića, maćuhica i ljiljana umjesto povrća jer je zarada od dnevne isporuke Covent Gardenu bila veća. Ondje su rasli grmovi ruža, redovi djevojačkog oka, malena polja cinija i makova, sve za London. Gledala sam ta cvjetna polja i sanjala o blistavom gradu gdje nasmiješene služavke dan za danom stavljaju svježije bukete u svaku prostoriju gradskih palača, a plemkinje i dame kraljevskog roda svake večeri ukrašavaju kosu i haljine mirisnim šumaricama i ljubicama. London, gdje...

No danas su se hektari cvijeća povijali pod kišom, a moji

snovi o Londonu potrajali su samo dah-dva dok nisu ishlapili poput izmaglice koja je isparavala s polja. Širokih polja. Kilometarskih.

Gdje je bila majka?

Vidite, u svojim snovima – o mami, ne o Londonu – pronašla bih je sama, postala bih junakinja, a ona bi mi uputila pogled pun zahvalnosti i obožavanja kad bih je spasila.

No to su bili samo snovi, a ja sam bila šašavica.

Pretražila sam tek četvrt posjeda, nisam još ni krenula s gospodarstvima. Ako je mama negdje ležala povrijeđena, mogla je ispustiti dušu prije nego što bih je ja pronašla na svoju ruku.

Okrenula sam se i odjurila natrag u kuriju.

Čim sam ušla, batler Lane i njegova gospođa okomili su se na mene kao golubice na gnijezdo, on mi je skinuo mokru kabanicu i čizme i uzeo mi kišobran, a ona me otjerala u kuhinju da se ugrijem. Iako nije bilo na njoj da me prekori, jasno je izrazila svoje mišljenje. “Čovjek bi trebao biti malouman da satima ostane na kiši”, obratila se velikoj peći na ugljen dok je polugom podizala poklopac. “Bio niska roda ili aristokrat, od prehlade može umrijeti.” To je pak rekla lončiću za vodu dok ga je spuštala na zagrijanu ploču. “Sušica ne bira ljude i životne prilike”, dometnula je posudici s čajem. Nije bilo potrebe da joj odgovorim jer mi se nije niti

obraćala. Ne bi joj bilo dopušteno išta slično uputiti *meni*. “Može se biti slobodna uma i bez izazivanja upale porebrice, pluća ili nečeg goreg.” Rekla je to šalicama za čaj. Zatim se okrenula prema meni, a kretnju je popratila zaokretom tona. “Oprostite, gospođice Enola, hoćete li ručati? Zašto ne biste privukli stolac bliže peći?”

“Zagorjet ću kao prepečenac. Ne, ne treba mi ručak. Je li bilo glasa od majke?” Doduše, unaprijed sam znala odgovor – gospodin i gospođa Lane odmah bi mi rekli da su išta čuli – ipak, nisam mogla a da ne pitam.

“Ništa, gospođice.” Omatala je ruke pregačom kao da previja dojence.

Ustala sam. “U tom slučaju moram ispisati neke poruke.”

“Gospođice Enola, u knjižnici ne gori vatra. Dajte da vam donesem pribor na ovaj stol.”

Laknulo mi je što ne moram sjesti u veliki kožni naslonjač u toj turobnoj prostoriji. Gospođa Lane u toplu je kuhinju donijela papir s grbom naše obitelji, bočicu s tintom, pero i malo bugačice iz radnog stola u knjižnici.

Umočivši pero u tintu, na žućkasti sam papir napisala nekoliko riječi mjesnoj policiji kako bih ih obavijestila o majčinu vjerojatnom nestanku i zatražila da ljubazno pokrenu potragu za njom.

Zatim sam sjela i pomislila: Jesam li to zaista trebala učiniti?

Nažalost, jesam. Nisam to više mogla odlagati.

Nešto sporije napisala sam još jednu poruku, koja će uskoro prijeći mnogo milja žicom kako bi je ispisao telegraf:

GOSPOĐA EUDORIA VERNET HOLMES JUČER NESTALA

STOP MOLIM SAVJET STOP ENOLA HOLMES

Uputila sam telegram Mycroftu Holmesu, u Pall Mall, London.

Nakon toga, istu sam poruku uputila Sherlocku Holmesu, u Ulicu Baker, također u London.

Svojoj braći.

Poglavlje drugo

Kad sam ispila čaj na koji me natjerala gospođa Lane, prevukla sam se u suhe pumperice i krenula u selo dostaviti poruke.

“Ali vani pljušti kao iz kabla – Dick će ih odnijeti”, ponudila je gospođa Lane, ponovno brišući ruke o pregaču.

Mislila je na svojeg odraslog sina, koji je obavljao svakojake poslice na posjedu pod nadzorom nešto pametnijeg ovčara Reginalda. Umjesto da gospođi Lane kažem da ne želim povjeriti tako važan zadatak Dicku, rekla sam: “Usput ću se raspitati. Idem biciklom.”

Nije to bio stari treskavac s visokim kotačem, već najsvremeniji “patuljasti” bicikl s pneumatskim gumama za potpunu sigurnost.

Pedalirala sam kroz kišicu, zaustavivši se na trenutak kod vratareve kućice – Ferndell je bio malena kurija, zapravo tek kamena kuća nadmenih prsiju, no morao je imati prilaz,